

історії відіграє дуже велику роль у формуванні освітньої та виховної компетенції, яка повинна реалізуватися через широку мережу археологічних гуртків і клубів у співробітництві з археологічними стаціонарними експедиціями при університетах та закладах позашкільної роботи.

ЛІТЕРАТУРА

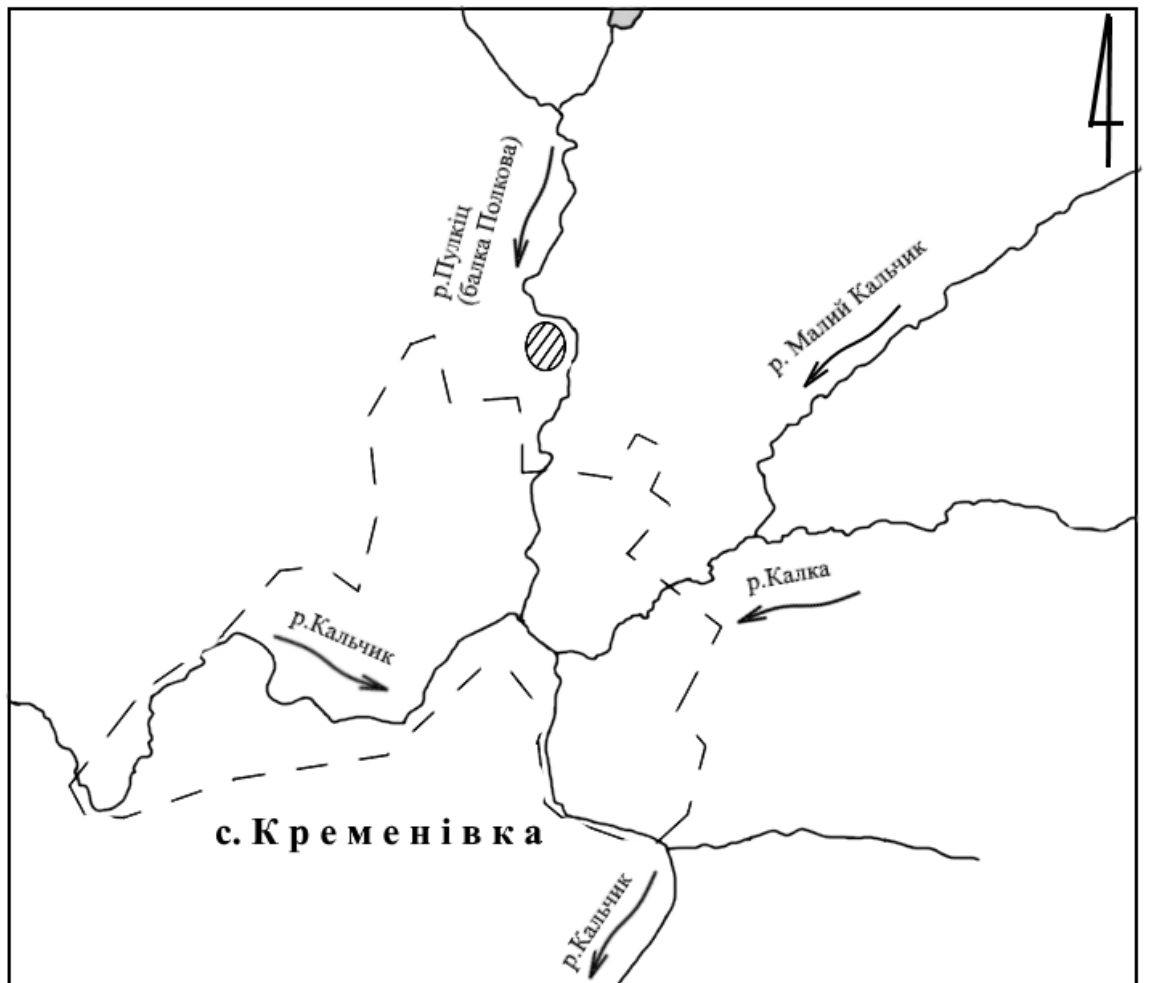
1. Бровко Д.В. Феномен педагогической археологии / Д.В. Бровко // Уссурийский краеведческий вестник. – Вып.3. – Уссурийск, 2004. – С. 5-9.
2. Забавін В.О. Історія досліджень поховальних пам'яток зрубної культури Надазов'я / В.О. Забавін // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Історія. Політологія. – Вип. 4/5 (спецвипуск). – Маріуполь: Вид-во МДУ, 2012. – С. 73-87
3. Клименко В.Ф. Раскопки курганов у г. Волноваха и с. Новоандреевка Волновахского р-на Донецкой обл. в 1986 г. – НА ІА НАН України. – № 1986/41.
4. Клименко В.Ф. Исследование курганов у г. Волновахи / В.Ф. Клименко, В.И. Цымбал // Организация археологических экспедиций с участием школьников. – Донецк, 1988. – С. 9-10
5. Кульбака В.К. Отчет об исследовании курганов у с. Калиновка Новоазовского р-на Донецкой обл. в 1985 г. – НА ІА НАН України. – № 1985/103.
6. Кульбака В.К. Отчет об исследованиях кургана у г. Жданова в 1984 г. – Архив ООПА ДОКМ.
7. Мариуполь и его окрестности: взгляд из XXI века. / [Р.П. Божко, Т.Ю. Були, Н.Н. Гашенко и др.] – Мариуполь: Рената, 2006. – 356 с.
8. Швецов М.Л. Отчет об археологических исследованиях в Донецкой обл. в 1981 г. – НА ІА НАН України. – № 1981/108.

КЕРАМІКА З ПОСЕЛЕННЯ ЗРУБНОЇ КУЛЬТУРИ БІЛЯ с. КРЕМЕНІВКА (ЗА МАТЕРІАЛАМИ РОЗКОПОК 2018 РОКУ)

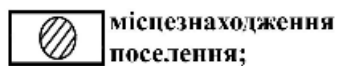
Забавін В.О., Небрат С.Г.

Дослідження керамічного посуду доби пізньої бронзи є важливим кроком на шляху розуміння культурного, економічного та навіть духовного розвитку населення приазовських степів. Археологічний бум 70-80-х рр. XX ст. сприяв накопиченню великої джерельної бази. У полі зору дослідників були насамперед кургани [3]. Саме тому, матеріал, отриманий в ході розкопок поселень зрубної культури становить окремий інтерес.

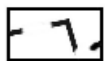
У 2010 р. експедиція МДУ здійснювала археологічні розвідки у Никольському р-ні Донецької обл. [1]. Під час робіт були виявлені нові пам'ятки археології та кілька окремих місцезнаходжень. Зокрема біля с. Кременівка було відкрито два поселення доби бронзи, які за характеристикою підйомного матеріалу були визначені як зрубні [2]. У польовий сезон 2018 р. археологічною експедицією МДУ знову було проведено огляд заводненої балки Полкової та околиць с. Кременівка Никольського р-ну Донецької обл. Були обстежені обидва береги балки в середній і нижній її течії, на ділянці довжиною 4,5 км та розпочаті роботи на поселенні Кременівка I на правому березі балки Полкової, на першій надзаплавній терасі (висота над рівнем води в струмку 4,5 – 5,5 м) у 1,2 км на ПнПнСх від с. Кременівка [4].



Умовні позначення:



місцезнаходження
поселення;

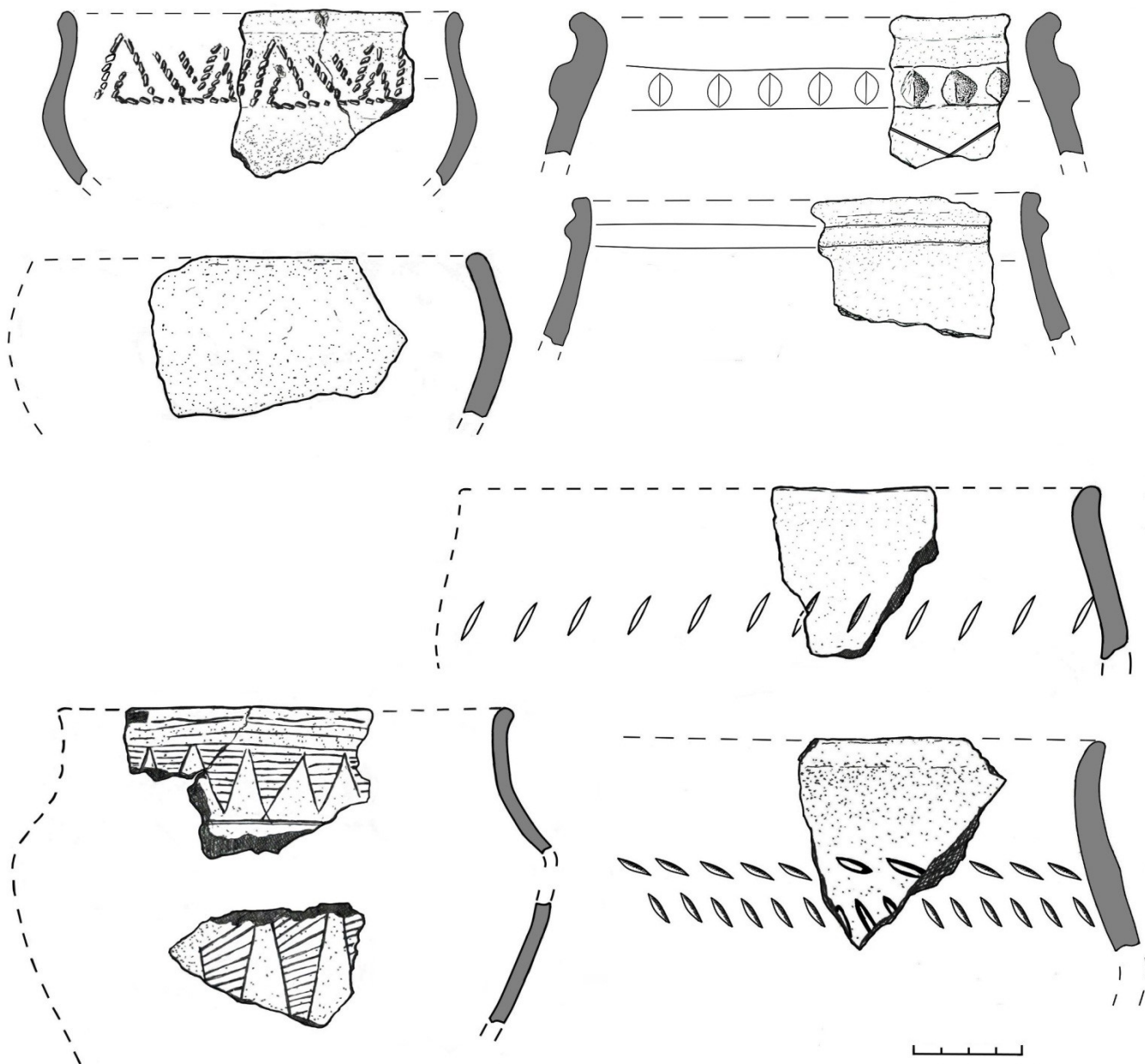


кордони села.

0 1 км

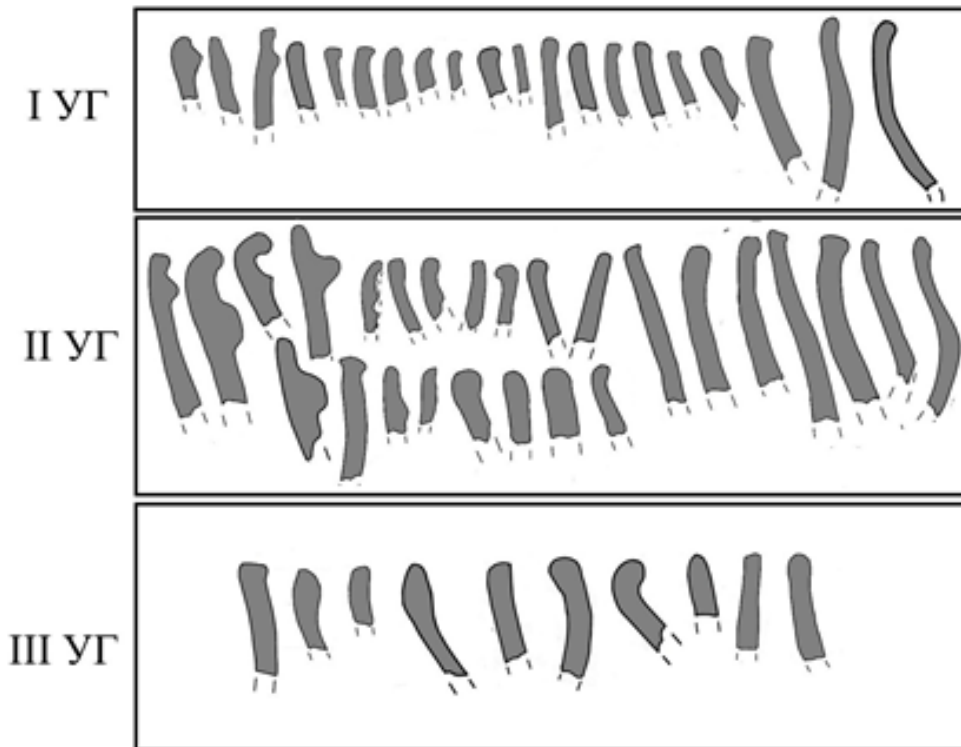
Поселення було розташоване на похилому мису. Пам'ятка фіксувалася за виявленими на поверхні кістками тварин і численними фрагментами кераміки в вимоїнах дернового шару. Розкоп було орієнтовано по сторонах світу. Загальна площа розкопу складає 68 м². Намічена для розкопок ділянка попередньо була розбита на квадрати 2×2 м. Дослідження здійснювалося умовними горизонтами (УГ) по 0,2 м. Стратиграфічна колонка поселення представлена наступними шарами: дерен (0,07 – 0,10 м); шар чорнозему (0,25 – 0,30 м); гумусовий шар сіруватого кольору (0,25 – 0,30 м); материк (з глибини 0,55 – 0,6 м).

Переважаюча кількість знахідок приходилася на I УГ та II УГ. В цих шарах були відкриті зруйновані рештки кам'яних конструкцій. Найбільша кількість знахідок представлена фрагментами керамічного посуду. Всього було знайдено 431 фрагмент у I, II та III горизонтах. Більшість фрагментів – неорнаментовані малоінформативні уламки стінок. Найбільш насиченим виявився II УГ, де було знайдено 50,3% кераміки. Крім того, колекцію доповнюють 20 інформативних фрагментів з підйомного матеріалу.



	Фрагменти вінець	Фрагменти стінок	Придонні частини	Всього
I Умовний горизонт	21	132	5	158
II Умовний горизонт	26	184	7	217
III Умовний горизонт	11	45	0	56
Всього	58	361	12	431

Вінця керамічного посуду



Придонні частин керамічного посуду



Посуд ліпний, в тісті можна простежити домішки річкового піску, іноді зустрічаються дрібні вкраплення слюди, жорстви або шамоту. Орнаментация наносилася на верхній частині посуду та була представлена прокресленими лініями, вдавленнями штампом, мотузкою. Окремим видом декору можна вважати валик. Валики гладкі або прикрашені косими насічками або пальцевими відбитками. Зовнішня поверхня більшості горщиків добре заглажена, рідше шорстка, коричневого, чорного або жовтуватого кольорів (іноді плямами через нерівномірність випалу). Внутрішня поверхня чорного, сірого або сірувато-коричневого кольорів. Товщина стінок 0,5 – 1,2 см, придонної частини – 1 – 1,5 см. Кераміка

поселення представлена в основному горщиками з плавно опуклим корпусом і посудинами банкової форми. Більш рідкими є уламки гострореберного посуду. Для горщиків характерний прямий або відігнутий назовні вінчик зі сплосченим або округлим зрізом, слабо або добре виділена шийка і плічка, плавно переходять у більш-менш розширений тулуб. Деякі з них орнаментовані в місці переходу шийки в корпус відтягнутим пружком, переважно округлим в перетині.

Наразі планується повна публікація матеріалів розкопок поселення Кременівка I у 2018 році. Подальші польові дослідження та накопичення нового матеріалу дадуть можливість розробити класифікацію посуду та дати більш ґрунтовну характеристику орнаменту керамічного комплексу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Забавін В.О., Небрат С.Г. Звіт про розвідки археологічної експедиції МДУ в Володарському р-ні Донецької обл. у 2010 р. // НА ІА НАН України. № 2010/.
2. Забавін В.О., Небрат С.Г. Розвідки в Північно-східному Приазов'ї // Археологічні дослідження в Україні в 2010 р. Київ-Полтава: ІА НАН України, 2011. С. 112-113.
3. Забавін В.О. Пам'ятки зрубної культури Надазов'я в дослідженнях новобудовних експедицій // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Історія. Політологія. Вип. 16. Маріуполь, 2016. С. 24-33.
4. Забавін В.О., Небрат С.Г. Звіт про розкопки археологічної експедиції МДУ поселення зрубної культури біля с. Кременівка Нікольського району Донецької області у 2018 році // НА ІА НАН України. № 2018/.

ПЕРЕЧЕНЬ ДОКУМЕНТОВ 1916-1919 ГГ. «АРХИВА ИСТОРИЧЕСКОГО МУЗЕЯ» ИЗ ФОНДОВ МАРИУПОЛЬСКОГО КРАЕВЕДЧЕСКОГО МУЗЕЯ

Забело А. В.

Тема Украинской революции и политических преобразований в Мариуполе в 1917-1920 гг. представляет безусловный научный интерес, поскольку помогает проследить и анализировать исторические тенденции и общественные процессы города – крупного экономического, административного и культурного центра украинского Приазовья. В силу, в первую очередь, идеологических причин события этого периода годами оставались недостаточно исследованными и освещенными, потому сегодня требуют дополнительного детального и продолжительного изучения. Революционные события в крае – тема, выведенная Мариупольским краеведческим музеем в одну из приоритетных. В связи с этим представляют интерес те немногочисленные документы и свидетельства событий, которые сохранились в фондах и научной библиотеке музея.

Так, в фондах Мариупольского краеведческого музея хранится 38-листовая тетрадь (23×18 см) с двойным содержанием [1]. Листы бумаги в тетради плотные, нелинованные, грубой фактуры, скреплены между собой прошивкой. Тетрадь начала использоваться в 1849 г. как «Книга на записку отправляемых из Мариупольского греческого суда в разные места арестантов». Но после декабря 1919 г., вероятно из-за дефицита бумаги, 28 листов тетради послужили для фиксации документов «Архива исторического музея». По почерку с большой вероятностью можно предположить, что автором списка является И. П. Коваленко, директор Мариупольского музея с 1920 по 1934 гг. Поскольку в системе письма в некоторых местах присутствуют знаки, присущие старой орфографии, можно сделать вывод о составлении документа в 1919-1920 гг.

Вторая часть документа очень сложна для исследования, т. к. чернила, которыми велся учет, практически полностью выцвели. Попытка восстановить содержимое второй

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ НАН УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ АРХЕОЛОГІЇ НАН УКРАЇНИ
ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ІСТОРИЧНИХ ДИСЦИПЛІН
ЦЕНТР БАЛТО-ЧОРНОМОРСЬКИХ РЕГІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ КРАСЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ

УКРАЇНА У СВІТОВОМУ ІСТОРИЧНОМУ ПРОСТОРИ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

26 КВІТНЯ 2019 р.

м. МАРІУПОЛЬ

ПІД ЗАГ. РЕД. К. В. БАЛАБАНОВА

МАРІУПОЛЬ
МДУ
2019

УДК 94(477)(063)
У 45

Головний редактор: **К.В. Балабанов**, ректор Маріупольського державного університету, член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України, доктор політичних наук, професор, Почесний Генеральний консул Республіки Кіпр в Маріуполі.

Головна редколегія: **О.П. Реснт**, член-кореспондент НАН України, д.і.н., професор, заступник директора Інституту історії України НАН України; **В.Ф. Лисак**, д.і.н., професор кафедри МВ та ЗП, декан історичного факультету МДУ, **В.М. Коробка**, доцент кафедри історичних дисциплін; **В.С. Волониць**, к.і.н., доцент кафедри історичних дисциплін; **В.О. Забавін**, старший викладач кафедри історичних дисциплін; **Ю.В. Коробка**, к.і.н., доцент кафедри історичних дисциплін; **С.В. Новікова**, к.і.н., доцент кафедри історичних дисциплін; **Н.І. Романцова**, к.і.н., доцент кафедри філософії та соціології; **С.В. Тарасов**, к.і.н., доцент кафедри історичних дисциплін; **Н.Ф. Шипік**, к.і.н., доцент кафедри історичних дисциплін.

Відповідальний редактор: **В.М. Романцов** д.і.н., професор, завідувач кафедри історичних дисциплін.

Затверджено на засіданні кафедри історичних дисциплін (протокол № 10 від 16.04.2019 р.).

Рекомендовано до друку вченою радою історичного факультету

Маріупольського державного університету (протокол № 10 від 17.04.2019 р.).

УДК 94(477)(063)
У45

Україна у світовому історичному просторі: зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф., м. Маріуполь, 26 квітня 2019 р. / під заг. ред. К. В. Балабанова.
– Маріуполь: МДУ, 2019. – 200 с.

У збірнику представлено наукові матеріали, що включені до програми Всеукраїнської науково-практичної конференції «Україна у світовому історичному просторі». В ньому висвітлюються різні аспекти української історії та культури як складової всесвітньої історії, актуальні проблеми міжнародних відносин.

Для науковців, викладачів, аспірантів, студентів, магістрантів і всіх тих, хто цікавиться питаннями історії, культури, зовнішньої політики України, історичного краєзнавства, а також міжнародними відносинами нашого часу.

В сборнике представлены научные материалы, включенные в программу Всеукраинской научно-практической конференции «Украина в мировом историческом пространстве». В нем освещаются различные аспекты украинской истории и культуры как составляющей всемирной истории, актуальные проблемы международных отношений.

Для ученых, преподавателей, аспирантов, студентов, магистрантов и всех тех, кто интересуется вопросами истории, культуры, внешней политики Украины, исторического краеведения, а также международными отношениями современности.

The abstracts presents the scientific articles included in the proceedings of the All-Ukrainian research conference «Ukraine in world historical space». It highlights various aspects of the Ukrainian history as a part of the global history as well as the acute problems in Ukraine's foreign policy and foreign affairs.

The abstracts are meant for students, scientists, instructors and those seeking their masters' and scientific degrees as well as for those who really care for the contemporary Ukraine's history, culture, foreign policy, foreign affairs and country studies.

© Маріупольський державний університет, 2019
© Історичний факультет, 2019